

αυτοκράτορας, ὁ παντοδύναμος ἐκεῖνος μονάρχης, ὅστις συνεκίρνα ἐνίοτε τὸ αὐστηρὸν τῆς δεσποτείας μετ' ἄκρας προσηνείας, ἦτο πιστὸς τηρητῆς τῶν θρησκευτικῶν τούτων παραδόσεων. Ἐθεώρει αὐτὰς ὡς ἐν τῶν στοιχείων τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ λαοῦ του, τὸ δὲ ὑπεροπτικὸν αὐτοῦ χεῖλος οὐδαμῶς ἠρνεῖτο νὰ παράσχη δείγμα τῆς πίστεώς του ἐπὶ τῆς παρειᾶς τοῦ τυχόντος τῶν ὑπηκόων του.

Ἔθος ἔχων νὰ ἐξεγείρεται πάντοτε ἅμα τῆ πρωΐα, ἐξύπνα ἐωθινώτερον ἔτι κατὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ἐξήρχετο λίαν ἐνωρὶς ἐκ τοῦ ἰδικιτέρου αὐτοῦ θαλάμου ἐν μεγάλῃ στολῇ καὶ μὲ κράνος εἰς τὴν κεφαλὴν, μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐπιβάλλον, ὡς τοῦ πολέμου ὁ φοβερὸς θεός. Τότε δὲ ἔκαμνε τὸν τακτικὸν περιπάτον του ἐν τοῖς ἀνακτόροις, προσφωνῶν τὸ *Χριστὸς ἀνέστη* εἰς ὅσους ἤθελε συναντήσει, καὶ ἀσπαζόμενος αὐτοὺς μετὰ πατρικῆς συμπαιθείας.

Οὕτως ἔπραξε καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ βίου του ἔτος, ἂν καὶ περίφροντις τότε καὶ μεγαλολοκὸς, βλέπων ἀξάνουσαν ὁσημέραι τὴν σκίαν περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ διατηρῶν ὅμως μέχρι τέλους τὸ μεγαλεῖον τῆς ἰσχύος, καὶ θέλων νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ ἔργον του μέχρι τέρατος.

Ἐξερχόμενος παρατηρεῖ εἰς τὸ ἄκρον προδόμου τινὸς τῶν αυτοκρατορικῶν δωματίων ἕνα τῶν σωματοφυλάκων του φρουροῦντα. Βαίνει κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸν, καὶ μετριάζων τὴν ζωηρὰν τοῦ βλέμματός λαμπρὴν καὶ τῆς φωνῆς τὴν αὐστηρότητα, ἥτις ἐνέπνεε τὸν τρόμον εἰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων :

— *Χριστὸς ἀνέστη*, εἶπεν ἀσπαζόμενος αὐτόν.

Ἄλλ' ἀντὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν εἰθισμένην ἐκείνῃ ἀπάντησιν, τὸ *Ἀληθῶς ἀνέστη*, ἀντὶ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ στρατιώτου ἂν προσεδόκα ἔκφρασιν χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὸ δείγμα ἐκεῖνο τῆς συμπαιθείας του :

— *Ὁχι*, δὲν ἀνέστη, *Μεγαλειότατε!* ἀποκρίνεται οὗτος μετὰ τόνου παραδόξως εὐσταθοῦς, παρουσιάζων ὄπλα.

Ὁ μονάρχης, κύριος ψυχῶν καὶ σωματίων, ὑπέριτατος κυρίαρχος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, αυτοκράτωρ καὶ πατριάρχης ἐν ταῦτῳ, ἠσθάνθη προσβαλλομένην τὴν τε πολιτικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν. Τοιαύτην ἀπειθειαν δὲν ἦτο συνηθισμένος νὰ ἀπκντᾷ.

Ἐν τῷ ἅμα συνωφρῶθη· οἱ βόθωνές του ἤρξαντο πάλλόμενοι σπασμωδικῶς, τὰ χεῖλη του συνεσπάσθησαν, ἐκπληξίς δὲ, ὀργὴ καὶ ἀγανάκτησις ἐξεδηλώθησαν ἐπὶ τοῦ ὡς μάρμαρον λευκοῦ προσώπου του. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι θύελλα ἐνδόμυχος συνετάρασσε τὴν βιαιοτάτην ἐκείνην φύσιν.

Ὁ στρατιώτης ἔμενε ἀκίνητος, ἀπαθής. Ἐγί-

νωσκεν ὅτι ἡ ζωὴ του ἀνῆκεν εἰς τὸν αυτοκράτορα, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὴν λάβῃ : περιέμενε.

— Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος αὐτός; ἠρώτησε ψυχρῶς ὁ μονάρχης πρᾶυνθεις αἴφνης, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν αὐλάρχην, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤρχετο νὰ ζητήσῃ τὰς διαταγὰς του.

— *Μεγαλειότατε*, εἶνε Ἰουδαῖος! ἀπεκρίθη οὗτος.

Ὁ αυτοκράτωρ ἔμεινε ἐπὶ στιγμὴν σιωπῶν, εἶτα δὲ μετὰ τῆς σοβαρότητος, ἥτις ἦτο οἰκεία αὐτῷ :

— Δὲν εἶμπορῶ, εἶπε χαμηλοφώνως, νὰ ἀπαίτησω παρὰ τῶν υἱῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν, νὰ ἐορτάζωσι τὴν ἀνάστασιν του. . . Θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν τοὺς ἠνάγκαζα νὰ καταδικάσωσι τοὺς πατέρας των! Ἄλλὰ, φρόντισε πρίγκηψ, ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ τίθενται φρουροὶ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν θύραν μου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

Καὶ παρῆλθε.

Φεῦ! Ἐν τῇ γῇ ταύτῃ δὲν ὑπῆρχε πλέον μέλλον διὰ τὸν Νικόλαον Ἀλεξάνδροβιτς.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ μέγας τῆς Κριμαίας ἠτημένος εἰς οὐδένα πλέον ἐπανελάβε τὴν εἰθισμένην φράσιν : *Χριστὸς ἀνέστη*. Καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸ *Ἀληθῶς ἀνέστη*, τείνων τὴν παρειὰν εἰς τὸν αυτοκρατορικὸν ἀσπασμόν.

Ἐκοιμᾶτο τὸν αἰώνιον ὕπνον μετὰ θάνατον μυστηριώδη. Οὐδεὶς φρουρός, οὔτε Ἰουδαῖος οὔτε Χριστιανός, ἐφύλασσε εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου του.

Εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ τάφου του ἐφρουρεῖ σιωπηλὸς καὶ αἰώνιος ὁ Θάνατος. *Κ.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Ἦλθ' ἦλθε χελιδὼν
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτοὺς,
ἐπὶ γαστέρα λευκὰ
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.

Καθ' ἣν ὥραν αἱ πεδιάδες ἀρχίζουσι νὰ θάλλωσι καὶ τὰ δένδρα νὰ ἐνδύονται τὴν πρασίνην αὐτῶν στολῆν, οἱ κῆποι νὰ ἀνθοῦσι καὶ νὰ εὐωδιάζουσι, ἔρχεται ἡ χελιδὼν προαναγγέλλουσα τοῦ ἔαρος τὴν ἔλευσιν. Τὸ γλυκὺ τῆς κελεύθου, αἱ τρυφεραὶ ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν τῆς μέριμναι, ὅταν καταστῆ μήτηρ, οἱ συχνοὶ τῆς πετερυγμοὶ ζωογονοῦσι τὰ πέριξ τῶν οἰκημάτων μας.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας ἡ χελιδὼν εἶνε διπλάσις προφιλης, διότι μετ' αὐτῆς συνδέονται αἱ ἱερώτεραι ἐθνικαὶ μας ἀναμνήσεις· τὸ κελεύθου τῆς ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν τῶν ἀνδρείων ἀρματωλῶν, τὰ δὲ δημοτικὰ μας ἄσματα μετὰ τὴν ὠραίαν των ἐκείνην ποίησιν περιγράφουσι ὅτι ὁ πληγωμένος καὶ ψυχορραγῶν ἀγωνιστὴς παραγγέλλει ὡς τελευταίαν παραγγελίαν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀφήσωσι

μίαν θυρίδα ανοικτήν εἰς τὸν τάφον του, τὸν δ-
ποῖον θὰ τῷ ἐγείρωσι μετ' ὀλίγον, ὅπως δύνα-
ται νὰ εἰσέρχεται δι' αὐτῆς ἡ χελιδὼν, καὶ τῷ
ἀναγγέλλῃ μὲ τὸ κελάδημά της ὅτι ἦλθεν ἡ ἄ-
νοιξις καὶ μὲ τὴν ἄνοιξιν ὅτι ἤρχισε πάλιν τὸ
τουφεκί νὰ βροτᾷ.

Ἡ χελιδὼν εἶνε ἡ υπερτάτη ἔκφρασις τοῦ αἰ-
θερίου βίου. Ἡ γῆ δὲν ἐπλήσθη δι' αὐτήν· διὰ
τῶν ποδῶν αὐτῆς τῶν ἀτελῶν θὰ ἐξηναγκάζεται
νὰ ἔρπῃ ὡς ὄφις εἰμὴ ἦτο χελιδὼν, ἡ κυρίαρχος
δηλονότι τοῦ διαστήματος, ὅπερ διαυλακοὶ διὰ
πτήσεως ἀκαταπονήτου. Αἱ μεταναστεύσεις της,
ἡ πίστις αὐτῆς πρὸς τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ὁ πρῶτος
αὐτῆς ἔρωσ κατέστησε πατρίδα της, προσεπνή-
ξισαν τὸ γόητρον, ὅπερ ἀνέκαθεν περιεβλήθη.
Ὁ ἐξόριστος τὴν βλέπει μετὰ συγκινήσεως, διότι
τῷ ὀμιλεῖ περὶ τῆς πατρίδος, ὁ δεσμώτης τὴν
βλέπει μετ' ἐλπίδος, διότι τῷ ὀμιλεῖ περὶ τῆς ἐ-
λευθερίας.

Εἰμὴ ἦτον ἀπολύτως ἐπάναγκες νὰ μεταναστεύ-
ωσιν, καὶ εἰμὴ ἦτο τοσοῦτον δυσχερὲς νὰ προ-
μηθευθῶσι κατὰ τὸν χειμῶνα τὴν τροφήν των, αἱ
χελιδόνες θὰ ἐξημεροῦντο ἐξάπαντος ἐπὶ τοσοῦ-
τον, ὥστε καὶ εἰς τὰ κλωβία μας νὰ τεθῶσι. Τὸ
δρμέμφυτον τῆς κοινωνικότητος, ὅπερ συνήγαγεν
αὐτάς εἰς ὀμίλους, δὲν εἶπε τὴν τελευταίαν του
λέξιν. Τὰ παραδείγματα χελιδόνων τέλει ἐξη-
μερωθεισῶν εἰσὶ τόσα πολλὰ ὥστε δὲν χρῆζουσιν
ἀναγραφῆς· δυστυχῶς ἡ λύσις ἐπέρχεται πάντοτε
θλιβερά· ἡ χελιδὼν, μεθ' ὄλην τὴν στοργήν, ἣν ἔ-
χομεν πρὸς αὐτήν, πρέπει ν' ἀπέλθῃ εἰς ἐποχὴν
καθ' ἣν ἡ μόνωσις της κατὰ τὴν μακρὰν της πο-
ρείαν θὰ τῇ εἶνε ὀλεθρία· τότε καταλαμβάνει ἀ-
πελπίσια τὴν ἀναθρέψασαν αὐτὴν ἀγαθὴν κο-
κορασίδα, ἥτις πικρὰ μέλλει νὰ χύσῃ δάκρυα ἐπὶ
τῷ ἀποχωρισμῷ, μεμφομένη ἑαυτῆς ὅτι διὰ τῶν
δισταγμῶν της ἐγένετο παραίτιος τῆς θλιβερᾶς
τύχης τῆς προστατευομένης της.

Ὅση δὴποτε καὶ ἂν ᾗ ἡ συμπάθεια, ἣν τὰ
πτηνὰ ταῦτα αἰσθάνονται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους,
πρέπει νὰ ὑπακούσῃ πρὸς τὸν ὑπέρτερον νόμον
τὸν ἀπαιτοῦντα τὴν ἀναχώρησιν. Νεῆνις ἀνέθρεψε
τρεῖς μικρὰς χελιδόνας, αἵτινες εἶχον πέσει ἀπὸ
τῆς φωλεᾶς των κατὰ τινα καταγιγίδα· ἦσαν
θελκτικαὶ, ἐντελῶς ἡμεροὶ καὶ ἐπτερύγιζον ἐν τῇ
οἰκίᾳ· περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ὁ πατὴρ αὐτῆς
τῇ συνεδούλευσε νὰ ταῖς ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον· ἐ-
ξέπτησαν τότε ἐκεῖναι, συνηνώθησαν μετὰ τῶν
ἄλλων χελιδόνων καὶ τὰς ἠκολούθησαν περι-
πταμένας, ἀλλὰ πάντοτε, πολλὰκις μάλιστα τῆς
ἡμέρας, ἐπανέκαμπτον εἰς τὴν αἴθουσαν, τὸ ἐσπέ-
ρας δ' ἐν τῷ κλωβίῳ των. Ἐν τούτοις τὴν ἡμέ-
ραν τῆς μεγάλης συναθροίσεως δὲν ἐπανέκαμψαν
ὡς συνήθως εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ἐπαύριον δ' εἶχον
ἀπέλθῃ μετὰ τῶν συντρόφων των.

Τὰ πτηνὰ ταῦτα ὁπότε εἰσὶν ἐλεύθερα, πολὺ ὀ-
λίγον πτοοῦνται ἐκ τῆς παρουσίας μας, καὶ οὐ-

δόλως διστάζουν νὰ κτίσουν τὰς φωλεὰς των πλη-
σίον τῶν παραθύρων μας· ζεῦγος χελιδόνων εἶχε
κτίσει τὴν φωλεάν του ἐντὸς πτωχικῆς οἰκίας
ἐπὶ δοκοῦ τῆς αὐλῆς· μίξ τῶν ἡμερῶν ἡ οἰκοδέ-
σποινα παρέτήρησεν ὅτι εἰς τῶν νεοσσῶν κατέπε-
σεν εἰς τὸ ἔδαφος· ἡ μήτηρ ἵπτατο περὶ αὐτὸν μι-
κρὰς βάλλουσα κραυγὰς. Περισυνήγαγε τὸν ναυα-
γὸν ἐκεῖνον τῆς ξηρᾶς ἡ καλῆ γυνῆ, καὶ ἀναβάσα
ἐπὶ βαρελίου τὸν ἐπανέθηκεν ἐν τῇ κοιτίδι του·
δὲν εἶχεν ἔτι ἀποσύρει τὴν χεῖρά της ὅτε ἡ χε-
λιδὼν ὤρμησεν, ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς νεοσσαῖας της,
καὶ τὰς πτέρυγας ἡμιτεταμένας ἔχουσα, τὸ ῥάμ-
φος της ἡμιάνοικτον, ἀσθμαίνουσα ἐκ τῆς ἀγω-
νίας ἦν ὑπέστη, προσήλου ἐπὶ τῆς γυναικὸς τοῦς
μέλανας καὶ ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμούς της,
χωρὶς διόλου νὰ πτοηθῇ ἐκ τῆς γειτνιασεως τῆς
χειρὸς αὐτῆς. Θὰ ἦτο λίαν ποιητικὸν ἂν ἐλέγο-
μεν ὅτι τὸ βλέμμα ἐκεῖνο νύχαρίσται εὐγλώττως
τὴν συμπαθῆ οἰκοδέσποιναν διὰ τὴν εὐεργεσίαν
της, ἀλλὰ βεβαίως ἐξέφραξε τὸ βλέμμα ἐκεῖνο
τὴν πεποίθησιν αὐτῆς, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ κακο-
ποιήσῃ τὸν νεοσσόν της.

Πρὸ τιῶν ἡμερῶν ἐπέστρεψαν πάλιν αἱ ἀγα-
πηταὶ ὀδοιπόροι, αἱ ἐπὶ τῶν πτερύγων των φέ-
ρουσαι ἡμῖν τὸ ἔαρ ἐκ τῶν θερμῶν κλιμάτων, ὅ-
θεν ἐπιστρέφουσι· ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωμεν δὲν ἰσοδυ-
ναμεῖ πρὸς τὴν χαρὰν ἐκείνην, ἣν αἰσθανόμεθα,
πρὸς τὸ ἐγκάρδιον ἐκεῖνο καλῶς ἡ. ἴθετε, ὅπερ ταῖς
ἀναφωνοῦμεν, ὅτε τὸ πρῶτον βλέπομεν τὰς προσ-
κόπους, ὡς εἰπεῖν, τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς των,
ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, πρὸ τῶν παραθύρων μας
περιπετομένας.

*Κ.

ΒΟΕΡΣ ΚΑΙ ΚΑΦΡΟΙ

Ἐν ταῖς ἀποικίαις τῶν Βόερς κατὰ τὴν νότιον
Ἀφρικὴν ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, μέγας ἀριθμὸς
Κάφρων ἰθαγενῶν. Οἱ Κάφροι οὗτοι εἰσὶν εἰδωλο-
λάτραι καὶ πολὺγάμοι· φύσει ὀκνηροὶ προτιμῶσι
νὰ βλέπωσιν ἐργαζομένας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ
τέκνα αὐτῶν ἢ νὰ ἐργάζωνται οἱ ἴδιοι. Εὐθὺς ὡς
τὸ τέκνον τοῦ Κάφρου φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν
δέκα ἢ δώδεκα ἐτῶν, φέρε οὗτος αὐτὸ παρά τινι
Βόερς καὶ ζητεῖ δι' αὐτὸ ἐργασίαν. Ἐὰν δοθῇ αὐ-
τῷ εὐνοϊκὴ ἀπάντησις, μεταβαίνει μετὰ τοῦ
Βόερς καὶ τοῦ νέου Κάφρου παρὰ τῷ δημάρχῳ καὶ
δικαστῇ καὶ οὗς συντάσσουν συμβόλαιον δι' ἕτη τινά.

Διὰ τοῦ συμβολαίου τούτου ὁ Βόερς ὑποχρε-
οῦται νὰ ἐνδύῃ τὸν νέον Κάφρον, νὰ τὸν κλο-
μεταχειρίζεται, καὶ πρὸς τούτοις νὰ χορηγῇ εἰς
τὸν πατέρα του, καθ' ὠρισμένας ἐποχὰς, πρὸς
διατροφὴν ἀραθόσιτον ἢ σίτον, πρόβατον ἢ ἕτερα
εἶδη. Τὸ ὄνομα τοῦ νέου Κάφρου καταχωρίζεται
εἰς βιβλίον δημόσιον, μετὰ τοῦτο δὲ ὁ Βόερς ὀ-
δηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸ κτήμα του, ἐνθα τῷ δίδει
μικρὰν τινα ἐργασίαν, ἥτις συνήθως συνίσταται
εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ τὰ ποίμνια ἢ νὰ καλλιεργῇ
τὴν γῆν. Καθόσον δὲ προχωρεῖ εἰς τὴν ἡλικίαν,